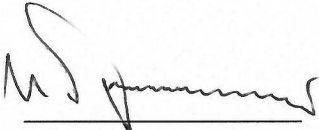

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Драгоненко А.О.,
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, кандидат
юридичних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
«30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова Вченої ради факультету
(підпис) Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри галузевого права та правоохоронної
діяльності
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 року

Завідувач кафедри
(підпис) Гриценко В.Г.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи судово-медичної експертизи» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю Правоохоронна діяльність.

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Основи судово-медичної експертизи»: є організація та методика проведення судово-медичних експертиз потерпілих, підозрюваних та інших осіб, трупа, речових доказів та матеріалів судових та слідчих справ.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Основи судово-медичної експертизи» тісно пов'язана із «Актуальні проблеми кримінального процесу», «Актуальні проблеми кримінального права» «Кримінологія», «Особливості розслідування окремих видів злочинів», «Оперативно-розшукова діяльність», «Кримінально-виконавче право».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових частин:
Розділ 1.

Структурно-логічна схема навчальної дисципліни “ Актуальні проблеми кримінального процесу ”

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи судово-медичної експертизи» є формування у здобувачів знань про основні положення судової медицини, навичок і вмінь ефективного їх застосування для правильного і своєчасного призначення судово-медичних експертиз, вірного формулювання їх цілей, розуміння та трактування їх висновків під час досудового розслідування кримінальних проваджень у межах визначеної законом підслідності, а також взаємодії з фахівцями установ судово-медичної експертизи.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи судово-медичної експертизи»:

- ознайомлення здобувачів з предметом «Основи судово-медичної експертизи», її завданнями, законодавчими і процесуальними положеннями судово-медичної експертизи;
- формування знань про обставини, при яких необхідно обов'язково призначати судово-медичну експертизу, а також про права і обов'язки експертів-медиків і працівників судово-слідчих органів в організації і проведенні такого виду експертиз;
- навчання грамотного формулювання необхідних питань, що виносяться на вирішення судово-медичної експертизи і об'єктивної оцінки висновків експертизи;
- вироблення знань про види, порядок призначення і проведення судово-медичної експертизи в кримінальному і цивільному процесах;
- комплексний розгляд теоретичних основ судової медицини;
- ознайомлення з організацією і методикою проведення судово-медичних експертиз потерпілих, підозрюваних та інших осіб, трупа, речових доказів та за матеріалами цивільних справ та кримінальних проваджень;
- ознайомлення з досвідом роботи і досягненнями бюро судово-медичних експертиз.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти повинні бути сформовані наступні компетентності:

- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах правоохоронної діяльності, реалізовувати норми процесуального права в професійній діяльності;
- здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах правоохоронної діяльності;
- здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності;

- здатність керувати самостійною роботою осіб, що навчаються, та бути наставником для молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок у сфері правоохоронної діяльності
- здатність ефективно здійснювати правове виховання;
- спроможність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організувати підлеглих для їх виконання, вміння взяти на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;
- здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час вирішення професійних (наукових) завдань;
- спроможність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять;
- знати та розуміти процеси координації діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також взаємодії з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності;
- узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати;
- вміти забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням оптимізованих методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- вміти розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах правоохоронної діяльності, реалізовувати норми процесуального права в професійній діяльності;
- використовувати знання та вміння для надання кваліфікованих юридичних висновків й консультацій в конкретних сферах правоохоронної діяльності;
- здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності;
- здійснювати керівництво самостійною роботою осіб, що навчаються та наставництво у процесі набуття і вдосконалення молодшими колегами професійних навичок у сфері правоохоронної діяльності;
- здійснювати правове виховання;
- вміти визначено і наполегливо ставити професійні завдання, організувати підлеглих для їх виконання та брати на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;
- аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 120 годин 4 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, які безпосередньо проводять заняття.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні положення судової медицини та організаційно-правові основи судово-медичної експертизи

Предмет, зміст і завдання судової медицини. Характеристика предмету, методів та об'єктів судової медицини. Зв'язок судової медицини з медичними та юридичними дисциплінами. Історія та етапи розвитку судової медицини в Україні. Організація судово-медичної експертизи в Україні. Сучасний стан і тенденції розвитку. Поняття і задачі судово-медичної експертизи. Роль і значення судово-медичної експертизи в діяльності судово-слідчих органів при розв'язанні кримінально-правових і цивільно-правових питань. Нормативно-правові основи призначення та проведення судово-медичної експертизи. Обов'язки, права та відповідальність. Участь в слідчих діях. Об'єкти судово-медичної експертизи (трупні, живі особи, речові докази).

Судово-медична документація, порядок складання, вимоги до неї. Строки проведення судово-медичної експертизи. Порядок взаємодії між органами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та прокуратури.

Тема 2. Судово-медичне вчення про смерть та трупні явища (судово-медична танатологія)

Поняття про танатологію. Значення вчення про смерть для судової медицини. Констатація факту смерті, її первинні ознаки та їх визначення, уявна смерть. Правові аспекти трансплантації органів та тканин.

Діагностика клінічної і біологічної смерті. Ймовірні та абсолютні ознаки смерті.

Ранні трупні ознаки: охолодження тіла, трупне висихання, трупні плями: стадії і термін їх розвитку, методи дослідження. Трупне залякання, механізм розвитку і засоби виявлення.

Пізні трупні ознаки. Процес гниття трупа, його суттєвість; вплив різноманітних факторів на розвиток процесів гниття, значення ентомофауни трупа.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне засвоєння загальних знань щодо судово-медичного вчення про смерть та трупні явища дозволить працівнику поліції кваліфіковано формулювати завдання перед судово-медичною експертизою та прийняти відповідні процесуальні рішення на основі її результатів.

Тема 3. Судово-медична експертиза трупа. Огляд трупа на місці його виявлення

Судово-медична експертиза трупа. Огляд трупа на місці його виявлення; правова регламентація огляду місця події. Організація огляду, його учасники. Стадії огляду: статична, динамічна. Завдання лікаря-спеціаліста під час огляду

трупів на місці його виявлення. Порядок та методика огляду трупа. Допомога слідчому у виявленні, описі, вилученні та пакуванні речових доказів біологічного походження для подальшого їх дослідження в лабораторії. Документація, яка складається під час огляду місця події.

Категорії трупів, які підлягають судово-медичній експертизі (дослідженню). Правила і техніка судово-медичного дослідження трупів. Правова регламентація судово-медичної експертизи трупів. Питання, які вирішуються під час дослідження трупів. Різниця між патолого-анатомічним та судово-медичним дослідженням трупа.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне її засвоєння дозволить працівнику поліції кваліфіковано здійснювати огляд місця події та трупа на місці його знайдення, виявляти, описувати та вилучати речові доказів.

Тема 4. Судово-медична травматологія (вчення про ушкодження)

Визначення поняття “травма”, “ушкодження”. Класифікація пошкоджень в залежності від діючого фактора, характеру та ступеня тяжкості.

Травматизм та його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму.

Ушкодження тупими предметами, їх класифікація. Механізм дії тупих предметів та характер ушкоджень, які виникають від їх дії.

Садна, синяки, рани, вивихи, переломи кісток, розриви та відриви внутрішніх органів, відокремлення та розчавлення частин тіла, їх морфологічна характеристика та судово-медичне значення.

Можливості визначення виду тупого твердого предмету і механізму його дії на підставі особливостей ушкоджень.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне засвоєння загальних знань про судово-медичну травматологію дозволить працівнику поліції визначати ступінь тяжкості тілесних ушкоджень за їх описом.

Тема 5. Ушкодження, спричинені тупими та гострими предметами.

Транспортна травма

Транспортна травма та її види. Основні види автомобільної травми. Зв'язок фаз автомобільної травми з механізмом утворення ушкоджень. Особливості огляду місця ДТП. Судово-медична експертиза автомобільної травми. Травма від зіткнення людини з автомобілем, який рухається. Травма від переїзду колесом автомобіля. Травма в кабіні автомобіля; травма в наслідок падіння з кузова; травма в кабіні автомобіля (водія і пасажир); травма в результаті здавлювання тіла між автомобілем та нерухомим предметом.

Мотоциклетна травма, особливості ушкоджень. Залізнична травма, її види та особливості ушкоджень. Травма на водному транспорті.

Ушкодження гострими предметами. Види гострих предметів, механізм заподіяння ушкодження. Морфологічні особливості різаних, колотих, колото-різаних, рубаних та пиляних ран.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне засвоєння теми дозволить працівнику поліції розрізняти тілесні ушкодження, заподіяні гострими та тупими предметами, транспортні травми, а також за їх описом визначати ступінь тяжкості.

Тема 6. Вогнепальні та вибухові ушкодження

Вогнепальна зброя, її види. Патрон та його складові частини. Механізм пострілу. Пояси дії куль в залежності від їх кінетичної сили; гідродинамічна дія. Бойовий патрон. Механізм дії снаряду на одяг, тканини і органи в залежності від відстані пострілу.

Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу впритул. Значення відбитка дульного зрізу та механізм його утворення. Постріл на близькій відстані, його ознаки. Постріл на неблизькій відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів під час пострілу на різних відстанях на одязі та шкірі. Особливості вогнепальних ушкоджень на одязі з синтетичного матеріалу. Ушкодження від мисливської зброї.

Особливості вогнепального раньового каналу (сліпий, наскрізний, зміщений, напівколовий, коловий) у разі його проходження через різні органи і тканини. Можливості встановлення напрямку пострілу при проходженні кулі через плоскі, трубчасті кістки та паренхіматозні органи. Діагностика вогнепальних ушкоджень від сучасної вогнепальної зброї.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне її засвоєння дозволить працівнику поліції розрізняти вогнепальні та вибухові ушкодження, а також за їх описом визначати ступінь тяжкості.

Тема 7. Розлад здоров'я і смерть від дії високої та низької температури

Місцева та загальна дія високої температури. Оцінки, які спричинені полум'ям, розпеченим предметом, гарячою рідиною та паром. Їх морфологічна характеристика. Визначення дії ушкодженого фактора, площі та ступеня опіків. Наслідки опіків. Питання, які вирішуються при експертизі опіків. Особливості експертизи обвуглених трупів, визначення зажиттєвості попадання тіла в полум'я. Причини смерті від дії високої температури та в різних стадіях опікової хвороби.

Загальна дія високої температури на організм. Тепловий та сонячний удари. Особливості діагностики.

Загальна та місцева дія низької температури. Смерть від переохолодження організму та його ознаки на трупі. Умови, які спричиняють смерть від переохолодження. Замерзання трупів.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне її засвоєння дозволить працівнику поліції кваліфіковано

формулювати завдання перед судово-медичною експертизою та прийняти відповідні процесуальні рішення на основі її результатів.

Тема 8. Судово-медична токсикологія

Поняття про отрути та отруєння. Умови дії отрут. Вплив просторового, часового та концентраційного фактора. Особливості огляду місця події при підозрі на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозрі на отруєння.

Судово-медичні джерела діагностики отруєнь: обставини справи, результати розтину трупа, додаткові лабораторні дослідження – хімічне, гістологічне, ботанічне, спектральне. Правила вилучення органів і тканин трупа для додаткових лабораторних досліджень.

Класифікація отрут. Характеристика отруєнь.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне її засвоєння дозволить працівнику поліції кваліфіковано здійснювати огляд місця події при підозрі на смерть від отруєння, виявляти, описувати та вилучати речові доказів.

Тема 9. Розлад здоров'я і смерть у випадках кисневого голодування (механічна асфіксія)

Поняття про кисневе голодування, асфіксію та механічну асфіксію. Стадії життєвого перебігу асфіксії. Класифікація механічних видів асфіксії. Загальноасфіксійні ознаки.

Повішення, видові його ознаки: зашморги, їх види та варіанти накладання. Діагностика повішення. Різниця між життєвою та посмертною странгуляційною борозною.

Задушення петлею, видові ознаки, особливості ходу странгуляційної борозни. Діагностика смерті від задушення петлею. Ознаки боротьби та самооборони.

Задушення руками, ознаки та діагностика цього виду механічної асфіксії в залежності від особливостей механічного фактора (м'який предмет чи руки).

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне засвоєння загальних знань про смерть у випадках кисневого голодування дозволить працівнику поліції виявити загально-асфіктичні та специфічні ознаки асфіксії при дослідженні трупа.

Тема 10. Судово-медична експертиза живих осіб

Приводи до судово-медичної експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб, її організація, особливості проведення і документація.

Основні питання, які вирішуються під час експертизи у разі наявності на потерпілому тілесних ушкоджень. Визначення видів пошкоджень, давності нанесення та ступеня їх тяжкості.

Юридична класифікація тілесних ушкоджень за ступенем їх тяжкості відповідно до КК України. Тяжкі тілесні ушкодження. Ушкодження середньої тяжкості. Легкі тілесні ушкодження.

Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень. Побиття, особливі засоби нанесення тілесних ушкоджень, катування.

Роль і значення теми для майбутньої професійної діяльності полягає у тому, що успішне засвоєння загальних знань щодо судово-медичної експертизи живих осіб дозволить працівнику поліції кваліфіковано формулювати завдання перед судово-медичною експертизою та прийняти відповідні процесуальні рішення на основі її результатів.

ТЕМА 11. Судово-медична експертиза речових доказів

Поняття речових доказів біологічного походження, які підлягають судово-медичному дослідженню, їх значення при розкритті злочинів проти життя та здоров'я особи. Виявлення, фіксація, оцінка, вилучення, упаковка і направлення речових доказів і направлення на дослідження. Експертиза крові. Статева, видова, групова належність. Судово-медична експертиза при розгляді питань про батьківство, материнство, підміну дітей. Експертиза сперми, слини, волосся та інших біологічних об'єктів. Питання, які ставляться при направленні об'єктів на експертизу.

3. Рекомендована література:

Основні нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Конституції: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр- закони>.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page6>.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
7. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 р. (зі змінами та доповненнями станом) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
8. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22 лютого 2000 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>.

9. Інструкція про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: Наказ МВС України, МОЗ України від 09 листопада 2015 р. № 1452/735: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Наказу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>.

10. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи : Наказ МОЗ України 08.05.2018 № 865 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Наказу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18>.

11. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Наказу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

12. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затверджена Наказом МВС України № 1377 від 6 листопада 2015 р.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Інструкції : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15/paran8#n8>.

13. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи, затверджена наказом МОЗ України N 6 від 17 січня 1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Інструкції : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95/print1469257411797240>.

14. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до постанови: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>.

Підручники:

1.15. Березанцев А. Ю. Судебная психиатрия: Учебник для академического бакалавриата. – М. : Юрайт, 2016. – 512 с.

1.16. Левенець І.В. Судова психіатрія: підручник. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 328 с.

1.17. Судебная психиатрия: учебник. / Жариков Н.М., Морозов Г.В., Хритинин Д.Ф. – М.: Норма, 2004. – 528 с.

1.18. Судова медицина [Текст] : підручник / А. С. Лісовий [та ін.] ; ред. А. С. Лісовий ; Медичний ін-т УАНМ, Національний медичний ун-т ім. О.О.Богомольця, Запорізький держ. медичний ун-т. - 2.вид., доп. і перероб. - К. : Атіка, 2011. - 512 с.

1.19. Судова медицина. Медичне законодавство [Текст] : Підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV р.акр. Кн. 1 : Судова медицина / за ред. В.Ф. Москаленка, Б.В. Михайличенка. – у 2-х кн. – К. : Медицина, 2011. – 448 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

- 2.1. Білецький Є.М. Судова медицина та судова психіатрія: навч. посібник / Є.М.Білецький. – Х.: Одиссей, 2008. – 292 с.
- 2.2. Судова медицина України: минуле і сьогодення [Текст] : монографія / В. Г. Бурчинський, А. Х. Завальнюк. - О. : Атропринт, 2009. – 216 с.
- 2.3. Словник-довідник термінів судової медицини [Текст] / О. І. Герасименко ; НАН України, Інститут української мови, Донецький держ. медичний ун-т. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2011. – 482 с.
- 2.4. Судова медицина [Текст] : навч. посіб.: у 3 ч. / А. М. Романюк [та ін.]. – Суми : Сумський держ. ун-т, 2009 .
Ч. 1 : Судово-медична експертиза трупа, 2009. – 132 с.
- 2.5. Воробйова Н.О. Правове регулювання психіатричної допомоги: Навчальний посібник для вузів. – К.: Юстініан, 2010 – 208 с.
- 2.6. Гаєвий В.Ф. Участь прокурора у судовому кримінальному провадженні про застосування примусових заходів медичного характеру: навчально-практичний посібник / В.Ф. Гаєвий. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 48 с.
- 2.7. Левенець І. В. Судова психіатрія: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – с. 328.
- 2.8. Спіріна І. Д. Судово-психіатрична експертиза: навч. посібник / І. Д. Спіріна. – Дніпропетровськ: Дніпропетр. юрид. ін-т., 2000. – 145с.
- 2.9. Судебная психиатрия. Учебное пособие. – Минск : Издательство Гревцова, 2014. – 312 с.
- 2.10. Цільмак О.М. Практикум з судової психіатрії : [Текст] [уклад. та загальна редакція О.М. Цільмак] // Навчальний посібник – Одеса: ОДУВС, 2011. – 104 с.
- 2.11. Цільмак О.М. Судово–психіатрична експертиза: навчальний посібник. / О.М. Цільмак. – Одеса: РВВ ОДУВС, 2014. – 104с. – з іл.

Інтернет-ресурси:

1. Білецький Є.М. Судова медицина та судова психіатрія. Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://forlawyer.com.ua/knigi/sudova-medicina-ta-sudova-psihatrya-bleckiy-uem/> – Назва з екрану.
2. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Актуальні питання судово-медичної експертизи” (26-27 вересня 2013 року, м. Чернівці) Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : [http://www.bsnu.edu.ua/files/BMV/BMV-2013-17-03\(67\)/p.1_ALL.pdf/](http://www.bsnu.edu.ua/files/BMV/BMV-2013-17-03(67)/p.1_ALL.pdf/) – Назва з екрану.
3. Жабокрицький С.В., Чупріков А.П. Судова психіатрія.– Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : http://chitalka.info/pr4_14/pr4_14index.htm – Назва з екрану.
4. Судова психіатрія. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://uareferats.com/index.php/book/details/70> – Назва з екрану.

5. Предмет, основні поняття та методи дослідження у судової психіатрії.
- Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу :
<http://yurotdel.com/ucheba/predmet-osnovni-ponyattya-ta-metodi-doslidzhennya-u-sudovoi-psihiatrii.html> – Назва з екрану.

6. Малюнки психічнохворих. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://raptus.ru/page/10> - Назва з екрана

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні

<http://sc.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.

<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури. <http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім.

В.І.Вернадського. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усні та письмові опитування, проведення контрольних робіт, виконання тестових завдань, написання рефератів.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється закладом вищої освіти.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.